

Model radionice kreativnog pisanja kao dio programa narodnih knjižnica

Božanović, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:247596>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI SMJER

BIBLIOTEKARSTVO

Ak. god. 2022./2023.

Ana Božanović

**Model radionice kreativnog pisanja kao dio programa narodnih
knjižnica**

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, lipanj 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Narodne knjižnice	2
2.1 Narodne knjižnice kao središte kulturnog i društvenog života	4
2.2 Kreativno pisanje	6
2.3. Radionice kreativnog pisanja u narodnim knjižnicama	9
2.4. Odabrani primjeri radionica kreativnog pisanja u hrvatskim narodnim knjižnicama	11
3. Odabrani primjeri radionica kreativnog pisanja u inozemnim narodnim knjižnicama	21
4. Analiza mrežnih stranica radionica kreativnog pisanja u hrvatskim i inozemnim narodnim knjižnicama	26
4.1. Mrežne stranice hrvatskih i inozemnih narodnih knjižnica	27
5. Model radionice kreativnog pisanja	36
6. Zaključak	40
7. Literatura	42
Popis tablica i slika	46
Sažetak	48

1. Uvod

Od 2016. godine do danas, sve veći broj narodnih knjižnica prepoznaje važnost i potencijal kreativnog pisanja u svom radu s korisnicima. Radionice kreativnog pisanja postaju sve popularnije kao način podizanja pismenosti, poticanja kreativnosti i razvoja vještina pisanja među članovima zajednice. Ove radionice pružaju jedinstvenu platformu za izražavanje ideja, unapređenje pisanja i stvaranje literarnih djela. U Hrvatskoj i ostatku Europe, ta struktura je ostvarena putem radionica.

Prvi dio rada prikazuje ulogu narodne knjižnice i njezine osnovne zadaće te narodnu knjižnicu kao središte kulturnog i društvenog života. Nakon toga rad se osvrće na definiciju kreativnog pisanja i njegove glavne karakteristike te su prikazani i primjeri dobre prakse u hrvatskim i inozemnim narodnim knjižnicama. Drugi dio rada posvećen je samostalnom istraživanju koje uključuje analizu mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica, ali i onih inozemnih, kojim se uviđa nude li narodne knjižnice takve radionice. Naposljetku je predstavljen model radionice kreativnog pisanja u narodnoj knjižnici kao izvorni doprinos radu.

2. Narodne knjižnice

Narodna knjižnica lokalno je informacijsko središte koje korisnicima omogućuje trenutni pristup širokom spektru znanja i informacija. Temelj usluga narodnih knjižnica je ravnopravno korištenje, neovisno o dobi, spolu, vjeri, nacionalnosti, jeziku ili socijalnom statusu. Kao mjesto lokalnog pristupa znanju, narodne knjižnice pružaju osnovne uvjete za cjeloživotno učenje, autonomno odlučivanje i kulturni razvoj pojedinaca i društvenih skupina.¹

Kako bi knjižnica funkcionirala, potrebno je redovito ažurirati strategiju razvoja same knjižnice jer bez valjane strategije narodna knjižnica neće biti u mogućnosti pružiti odgovarajuću uslugu i dolazi u opasnost da izgubi podršku javnosti. Od velike je važnosti da ciljevi narodne knjižnice budu u koraku s određenim potrebama lokalne zajednice. Također, pojam narodne knjižnice kao društvenog središta i mjesta za susrete nije zanemariv jer u nekim manjim zajednicama, narodna knjižnica može biti i jedino mjesto sastajanja.²

Uz uobičajene načine pružanja informacija, narodne knjižnice također osiguravaju građu na odgovarajućim medijima u skladu s potrebama pojedinaca. Osim pristupa internetu, korisnicima se omogućuje pristup raznovrsnim materijalima poput knjiga, časopisa, audio i video zapisa te drugih relevantnih izvora informacija. Na taj način, narodne knjižnice pružaju sveobuhvatnu podršku korisnicima u njihovom istraživanju i stjecanju znanja.³

Nadalje, kada je riječ o ljudskoj kreativnosti i osobnim interesima koji pridonose njenom razvoju, od iznimne je važnosti da informacije i relevantni materijali budu uvijek dostupni. U tom kontekstu, angažman narodnih knjižnica igra ključnu ulogu jer pružaju bogatstvo znanstvenih i kreativnih postignuća koja značajno pomažu korisnicima u ostvarivanju njihovih ciljeva u ovom području.

¹ Aleksandra Malnar (ured.), Upute za poslovanje narodnih knjižnica (Zagreb: Knjižnice grada Zagreba, 1996.), str.15.

² IFLA/UNESCO, IFLA-in i UNESC-ov Manifest za narodne knjižnice (2022), str. 4.

³ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str. 34-35

Narodne knjižnice su prije svega kulturna središta zajednice koja doprinose odgoju, kreativnosti, kulturnom i gospodarskom napretku. Oduvijek su pružale prostor za kreativno izražavanje i intelektualnu slobodu i stoga kao dio svog programa svojim korisnicima omogućuju aktivnosti koje su osmišljene na način da potiču kreativnost kako pojedinaca tako i zajednice. Glavne su djelatnosti narodne knjižnice pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe kao i one za osobnim razvojem. Narodna knjižnica djeluje na području obrazovanja (formalno i neformalno učenje, cjeloživotno učenje), informacija (sakupljanje, korištenje i organiziranje informacija), kulture (kulturne aktivnosti i programi, održavanje kulturnog identiteta zajednice), mjesta javnog pristupa mreži i mjesta susreta u zajednici. ⁴

Da bi narodna knjižnica bila uspješna, ključno je da se njezina politika i postupci temelje na potrebama korisnika, a ne na potrebama same organizacije ili njezinih službenika. Stoga bi narodna knjižnica trebala imati pozitivnu politiku koja se brine za svoje korisnike. Cilj je prilagoditi se potrebama korisnika i osigurati im najbolje iskustvo pri korištenju knjižničnih izvora. Zadaća narodne knjižnice je omogućiti pristup informacijama i idejama različitih tema bez ikakvog oblika cenzure. Knjižnica bi trebala osigurati kvalitetne usluge svojim članovima te pružiti podršku za razvoj znanja i interesa, stoga bi trebala biti otvorena za suradnju s drugim organizacijama u zajednici kako bi se postigla bolja dostupnost knjižničnih usluga i informacija. Na taj način, narodna knjižnica ima ključnu ulogu u razvoju kulture u zajednici.⁵

⁴ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.26-21

⁵ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.6

2.1 Narodne knjižnice kao središte kulturnog i društvenog života

Narodne knjižnice kao kulturne i društvene ustanove djeluju u području kulture gdje su i najprepoznatljivije. Knjižnice kao kulturne ustanove osiguravaju slobodan pristup informacijama, programe za cjeloživotno učenje, prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, ali i socijalizaciju i pomoć korisnicima s poteškoćama u razvoju.⁶

Koristeći knjižnicu za istraživanje, obrazovanje ili razonodu, korisnici istovremeno stupaju u neformalne veze s drugim članovima zajednice i stječu pozitivna socijalna iskustva. Knjižnice trebaju biti građene i opremljene tako da potiču društvene i kulturne aktivnosti koje podupiru interese zajednice.⁷

U razvoju kulturnog i umjetničkog života zajednice, narodna knjižnica doprinosi oblikovanju i očuvanju kulturnog identiteta te podržava umjetnički razvoj. Ova uloga ostvaruje se kroz suradnju s relevantnim lokalnim i regionalnim organizacijama, pružanje prostora za kulturne aktivnosti te organizaciju raznolikih kulturnih programa. Također je važno osigurati da kulturni interesi zajednice budu dobro zastupljeni u knjižničnom fondu. Pri tome, potrebno je imati u vidu raznolikost kultura prisutnih u toj zajednici.⁸

Kada korisnici koriste knjižnicu za istraživanje, obrazovanje ili zabavu, oni istovremeno ostvaruju neformalne veze s drugim članovima zajednice te stječu pozitivna socijalna iskustva. Stoga, knjižnice trebaju biti konstruirane i opremljene na način koji potiče društvene i kulturne aktivnosti koje podržavaju interese zajednice.⁹

⁶ Jasna Kovačević, "Narodna knjižnica: središte kulturnog i društvenog života," (Zagreb: Ljevak, 2017), str. 18-20.

⁷ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.21

⁸ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.20

⁹ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.21

Narodne knjižnice odupiru se globalnom trendu orijentacije prema tržištu i popularizaciji kulture i smatraju se kulturnim ustanovama koje čuvaju znanje i omogućuju besplatan pristup informacijama. One također nude ugodno okruženje za čitanje, prostor za učenje djece i mladih, te programe za cjeloživotno obrazovanje. Iako su svjesne političkih, financijskih i tehnoloških izazova, narodne knjižnice diljem svijeta nastoje prevladati kulturnu neobrazovanost i društvenu isključenost svojih korisnika.¹⁰

Knjižnice su ustanove koje pružaju zajednici informacije o programima i radionicama koje pomažu u ostvarenju njezinih ciljeva, čime doprinose promicanju kulture i obrazovanja u društvu. Kako bi naglasila važnost knjižnica u društvu, IFLA je pokrenula projekt *Library Map of the World* u kojem knjižnice iznose svoje priče o rastu i napretku, dok IFLA kroz taj projekt prikazuje važnost knjižnica u društvu i njihov utjecaj na zajednicu.¹¹

Postoji šest koraka koji imaju važnu ulogu u kvalitetnoj samoprocjeni knjižnice, a to su:

1. Planiranje i priprema - definiranje ciljeva i priprema za samoprocjenu

2. Utvrđivanje standarda - utvrđivanje standarda kvalitete koji se žele postići

3. Prikupljanje podataka - prikupljanje podataka o postojećem stanju i uspoređivanje s definiranim standardima

4. Analiza podataka - analiza prikupljenih podataka kako bi se utvrdili nedostaci i predložile mjere za poboljšanje

5. Izrada plana poboljšanja - izrada plana aktivnosti za ostvarenje ciljeva i poboljšanje kvalitete usluga

6. Praćenje i evaluacija - praćenje provedbe plana poboljšanja te evaluacija i usporedba s postavljenim standardima.

Pridržavajući se ovih šest koraka, knjižnice jasno mogu upravljati svime onime što je potrebno za njihov razvitak kao ustanova.¹²

¹⁰ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.24

¹¹ IFLA. Library Map of the World. [pristupljeno: 26. 7. 2022.]. Dostupno na: URL: <https://librarymap.ifla.org/sdg-stories-about>

¹² Usp. Museums, libraries and 21st century skills. Str. 29. [pristupljeno: 27. 7. 2022.]. Dostupno na: URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED507729.pdf>

2.2 Kreativno pisanje

Narodne knjižnice su ustanove koje podržavaju i potiču kreativno izražavanje pojedinaca te stoga trebaju osigurati prostor i prilike za djelovanje, maštanje i stvaranje, što sve zajedno obogaćuje živote ljudi i zajednica te pruža pristup umjetnosti i kulturi.¹³

Gledajući na njih kao kulturna središta zajednice koja predstavljaju odgoj, kreativnost, kulturni i gospodarski napredak oduvijek su pružale prostor za kreativno izražavanje i intelektualnu slobodu i stoga kao dio svog programa svojim korisnicima omogućuju aktivnosti koje su osmišljene na način da potiču kreativnost kako pojedinaca tako i zajednice. Te aktivnosti provedene su u obliku radionica što uključuje: poeziju, glazbu, likovnu umjetnost, kreativno pisanje i sl.¹⁴

Pojam *kreativan* se odnosi na osobu koja ima sposobnost stvaralaštva u umjetnosti, poslu ili znanosti. Kreativno pisanje podrazumijeva sposobnost i vještinu stvaranja nečega što proizlazi iz ljudske mašte, ideja i misli, bez obzira na područje ili žanr. Općenito, kreativno pisanje se smatra originalnim i samoizražajnim, a ne akademskim ili tehničkim. Za razliku od novinskih članaka, koji se fokusiraju na prijenos činjenica, kreativno pisanje je pristup koji privlači publiku.¹⁵

U suvremenoj teoriji i praksi, kreativno pisanje sve više se prepoznaje kao iznimno važna akademska disciplina, za razliku od tradicionalnog shvaćanja da je kreativno pisanje isključivo povezano s proučavanjem klasične književnosti.

¹³ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.24-25

¹⁴ Libraries deliver: ambition for public libraries in England 2016–2021. Libraries taskforce. Str. 59. [pristupljeno: 26. 7. 2022.]. Dostupno na: URL: <https://www.gov.uk/government/publications/libraries-deliver-ambition-for-public-libraries-in-england-2016-to-2021/libraries-deliver-ambition-for-public-libraries-in-england-2016-to-2021>

¹⁵ Britannica kids. [pristupljeno: 27. 7 2022.]. Dostupno na: <https://kids.britannica.com/students/article/creative-writing/277810>

Postoje mnogi programi kreativnog izražavanja, uključujući različite oblike kreativnog pisanja, koji naglašavaju da se kreativno pisanje kao proces može odvojiti od književnosti i smatrati posebnom akademskom vještinom koja se uspješno može proučavati u akademskoj zajednici. Proučavanje kreativnog pisanja uključuje razvoj vještina jezičnog izražavanja i stvaranja pisanih kompozicija (stil, žanr, dramaturgija).¹⁶

Kreativno pisanje je proces izražavanja i stvaranja originalnih ideja, priča i tekstova na jedinstven i maštovit način. To je oblik umjetnosti koji omogućuje piscu da izrazi svoju kreativnost, emocije, ideje i perspektive kroz pisani jezik.¹⁷

Postoji nekoliko razloga zbog kojih je oduvijek bilo teže savladati proces kreativnog pisanja i izražavanja nego proces čitanja. To uključuje kritičko razmišljanje, tj. iznošenje ideja na papir, te bogat vokabular. Kreativnost se događa u procesu stvaranja i postojanja.¹⁸

Postoje načela koja bi svaki pisac ili osoba koja želi postati pisac trebala slijediti kako bi započela s kreativnim pisanjem.: 1. *Vođenje računa o vremenu* (stvoriti red i disciplinu u pisanju); 2. *Odbacivanje svih predrasuda* (ignorirati pritisak okoline i izraziti se slobodno); 3. *Stvaranje prostora* (izdvojiti mjesto za pisanje i stvaranje inspirativne atmosfere).¹⁹

Kada se govori o piscima, uobičajeno se spominju karakteristike kao što su ustrajnost, motivacija, spremnost na izazove i kontinuirano otkrivanje novih tema.²⁰

Mnogi smatraju da je za kreativno pisanje prijeko potrebna ideja da bi se mogla stvoriti priča. Pisanje možda i može započeti kao ideja, ali može započeti i igranjem riječi na papiru koje stvaraju ideje u piščevom umu.

¹⁶ Što je to kreativno pisanje. [pristupljeno: 5.6.2023.]. Dostupno: <https://www.kreativnopisanje.org/sta-je-kreativno-pisanje/>

¹⁷ What is creative writing. [pristupljeno: 5.6.2023.]. Dostupno na: <https://oxfordsummercourses.com/articles/what-is-creative-writing/>

¹⁸ Scott Barry Kaufman i James C. Kaufman (ur.), *The psychology of creative writing* (Cambridge University Press, 2009.), str. 5-9.

¹⁹ Britannica kids. [pristupljeno: 27. 7 2022.]. Dostupno na: <https://kids.britannica.com/students/article/creative-writing/277810>

²⁰ Scott Barry Kaufman i James C. Kaufman (ur.), *The psychology of creative writing* (Cambridge University Press, 2009.), str. 5-9. str. 23-25

Pisanje može proširiti znanje i informiranost čitatelja o temama o kojima se piše, dok se u kreativnom pisanju naglasak stavlja na rekonstrukciju emocija kao ključnu filozofiju.²¹ Dugi niz godina postojala je nedoumica oko toga zašto pisci pišu određene teme i u koje područje smjestiti kreativno pisanje te koja je njegova svrha. U osnovi, pisci pišu iz ambicije i zbog svoje jedinstvene ličnosti, a proces pisanja ne mora biti akademski ili tehnički, ali i dalje ima privlačnost za publiku.²²

U području kreativnog pisanja postoje različiti stilovi koji se koriste, kao što su poezija, proza (romani, kratke priče, drame), pjesme, govori, memoari, eseji i slično.²³

²¹ Scott Barry Kaufman i James C. Kaufman (ur.), *The psychology of creative writing* (Cambridge University Press, 2009.), str. 5-9.

²² Britannica kids. [pristupljeno: 27. 7 2022.]. Dostupno na: <https://kids.britannica.com/students/article/creative-writing/277810>

²³ Isto.

2.3. Radionice kreativnog pisanja u narodnim knjižnicama

Narodna knjižnica nudi širok izbor kreativne literature i može koristiti promidžbene tehnike kako bi o njoj obavijestila svoje korisnike.²⁴ Ona bi trebala biti mjesto gdje korisnici mogu učiti i neke nove vještine. Osim toga, narodne knjižnice trebale bi biti svjesne kulturnih, društvenih i ekonomskih promjena u zajednici i sukladno tome razvijati usluge koje se mogu i prilagoditi takvim promjenama. Svojim djelovanjem i pružanjem novih usluga pomažu u očuvanju kulture.

Posudba knjižnične građe i poticanje na čitanje i dalje je važna uloga narodne knjižnice na kojoj se temelje brojni knjižnični programi i na kojoj se nadograđuju druge važne knjižnične zadaće. Razina ukupne usluge koja se pruža zajednici poboljšava se kada knjižnice razvijaju međusobne veze za razmjenu informacija, ideja, usluga i stručnosti. Takva suradnja rezultira manjim preklapanjem usluga, udruživanjem resursa za postizanje maksimalnog učinka, te sveukupnim poboljšanjem usluga u zajednici. Pojedini članovi zajednice mogu u nekim slučajevima uvelike pomoći knjižnici pri obavljanju određenih zadataka i projekata.²⁵

Prema tome, uzimajući u obzir kako su narodne knjižnice društvena središta za formalna i neformalna okupljanja pojedinaca i grupe te svatko tko ima potrebu na bilo kakav način kulturno se i kreativno izraziti trebao bi to moći upravo u narodnoj knjižnici koja je između ostalog i dio kulture.²⁶

U prethodnom dijelu objašnjeni su osnovni koncepti kreativnog pisanja, no u nastavku će biti obrađeni detalji koji nisu bili spomenuti. Osim toga, biti će predstavljene i radionice koje su se provodile ili se još uvijek provode u hrvatskim narodnim knjižnicama i inozemnim narodnim knjižnicama.

²⁴ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.6

²⁵ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.54-55

²⁶ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.40

Kreativno je pisanje kao takvo autentično te odstupa od uobičajenog pisanja.²⁷ Ono što ga obilježava i što se uči na radionicama kreativnog pisanja jesu originalnost, odbacivanje tradicionalnih pristupa koji postoje te otkrivanje mašte i talenta koje će autor nastojati otkriti i koristiti.²⁸

Potrebno je razumjeti razliku između kreativnog i akademskog pisanja. Akademsko pisanje ima cilj podučavanja i primjenjuje se u obrazovnom i znanstvenom kontekstu. Takav stil pisanja uključuje precizne definicije, specifičan rječnik i izvore te zahtijeva raspravu. S druge strane, kreativno pisanje se fokusira na maštu i originalnost. Tematika je izmišljena, što doprinosi autentičnosti situacija.²⁹

Kreativno pisanje ima mnoge prednosti, uključujući razvijanje važnih karakteristika poput sposobnosti učenja, empatije i razmišljanja. Također, kreativno pisanje može poboljšati koncentraciju, proširiti rječnik i opće znanje. Sudionici radionica kreativnog pisanja imaju priliku usavršiti različite stilove pisanja, uključujući poeziju, dramu, scenarije za filmove, romane i druge oblike.³⁰

²⁷ Adele Ramet, *Creative Writing* (Hachette UK, 2011), [pristupljeno 25. srpnja 2022.], dostupno na:

https://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=voOeBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT7&dq=creative+writing+&ots=ThFBtb1USW&sig=D_BefDvA8H0TTTV59BBkRISZmes&redir_esc=v#v=onepage&q&f=false

²⁸ Isto.

²⁹ Isto.

³⁰ Isto.

2.4. Odabrani primjeri radionica kreativnog pisanja u hrvatskim narodnim knjižnicama

U nastavku će biti opisane neke radionice kreativnog pisanja koje se održavaju u hrvatskim narodnim knjižnicama. Metodologija koja je primijenjena obuhvaća analizu mrežnih stranica kako bi se stekao uvid u raznolikost i dostupnost takvih radionica.

Za provedbu istraživanja, primijenjena je deskriptivna analiza mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica. Prvi korak obuhvaćao je identifikaciju relevantnih izvora, odnosno mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica koje su obuhvaćene ovom analizom.

Nakon toga, uslijedila je analiza mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica s fokusom na odjeljke ili stranice posvećene radionicama kreativnog pisanja. Tijekom analize prikupljene su informacije o dostupnim radionicama, njihovom cilju, datumima održavanja, voditeljima, postupku prijave i drugim relevantnim podacima.

Prvi primjer radionica kreativnog pisanja predstavlja Gradska knjižnica Vladimira Nazora u Zagrebu, koja je zajedno s CeKaPe-om (Centar za kreativno pisanje) pokrenula 2016. godine projekt pod nazivom „Piči!” - čitaj i piši ” Jednom mjesečno se provodi ovaj projekt koji omogućuje okupljanje kreativaca, mladih pisaca i čitatelja putem vježbi kreativnog pisanja i čitanja novih ili starih objavljenih tekstova. Na radionicama se također provode vježbe kreativnog pisanja. Cilj projekta je okupljanje kreativaca, mladih pisaca i čitatelja.³¹

³¹ „Piči!”- piši i čitaj // Gradska knjižnica „Vladimir Nazor”. [pristupljeno: 29. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/pici-pisi-i-citaj-37365/37365>

Slike 1 i 2. Radionica kreativnog pisanja „Piči!” - čitaj i piši” u Gradskoj knjižnici Vladimira Nazora u Zagrebu (Izvor: Mrežna stranica Gradske knjižnice Vladimir Nazor)

Nadalje, primjer projekta koji je proveden 2018. godine je „Vrata nepoznatog”, koji je organizirala Čitaonica i knjižnica grada Daruvara. Ovaj projekt je bio dio međunarodnog projekta "Biti pisac" koji se paralelno provodio u Češkoj, Slovačkoj, Poljskoj i Hrvatskoj, a Čitaonica i knjižnica grada Daruvara bila je jedina knjižnica koja je sudjelovala u ovom projektu. Na kraju svake radionice, šest najboljih radova odabranih na radionici uvršteno je u međunarodne književne zbirke.³²

Slika 3. Radionica kreativnog pisanja „Vrata nepoznatog” u čitaonici i knjižnici grada Daruvara (Izvor: mrežna stranica knjižnice Daruvar)

³² Vrata u nepoznato, radionica kreativnog pisanja // Pučka čitaonica i knjižnica Daruvar. [pristupljeno: 29. 7. 2022.]. Dostupno na: https://knjiznica-daruvar.hr/default_vijest_wide.asp?sid=6432

Godine 2017. Gradska knjižnica i čitaonica Belišće pod vodstvom učiteljice Vesne Liker-Dojkić održala je radionicu kreativnog pisanja za djecu od 5. do 7. razreda osnovne škole. Teme pod naslovima „Knjižničarka“ i „Točan odgovor?“ neke su od tema koje se spominju na radionici kao dodatna motivacija za pisanje, kao što je to bio i razgovor s knjižničarkom Dijanom Milišić-Zečević.³³

Narodna knjižnica u Omišu održala je 2019. godine radionicu kreativnog pisanja, pod vodstvom Nebojše Lujanovića, pisca i autora priručnika za kreativno pisanje „Autopsija teksta“. Radionica se održavala četvrtkom tijekom dva mjeseca. U ovom slučaju za radionicu kreativnog pisanja plaćala se kotizacija od 500 kn.³⁴

U 2021. godini, organiziran je niz radionica kreativnog pisanja u gradu Osijeku a radionice su bile ograničene zbog pandemije.³⁵ Grad Osijek i *American Corner* Gradske i sveučilišne knjižnice organizirali su drugu seriju kreativnih radionica koje su pokrenute 2018. godine pod vodstvom Lily Solomon, koja je bila stipendistica komparativne književnosti na New Collegeu u Floridi. Ova je radionica bila otvorena za sve koji su željeli poboljšati svoje vještine pisanja na engleskom jeziku i izraziti se kreativno. *American Corner* Osijek je koncipiran kao višedisciplinarna zbirka koju posjeduje Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (GISKO) te se nalazi u klubu mladih. Zbirka je na engleskom jeziku i većinski sadrži djela američke književnosti.³⁶

³³ Radionica kreativnog pisanja. // Gradska knjižnica i čitaonica Belišće. [pristupljeno: 29. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://belisce.hr/radionica-kreativnog-pisanja-u-beliscanskoj-knjiznici/>

³⁴ Dugi rat, kultura. // Radionica kreativnog pisanja u Narodnoj knjižnici Omiš. [pristupljeno: 29. 7. 2022.]. Dostupno na : <https://www.dugirat.com/kultura/95-knjizevnost/26647-kreativna-radionica-pisanja-u-narodnoj-knjiznici-omis>

³⁵ Kreativno pisanje. // Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. [pristupljeno: 29. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/kreativno-pisanje/>

³⁶ Radionica kreativnog pisanja. // Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. [pristupljeno: 29. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/redionica-kreativnoga-pisanja/>

Slika 4. Radionice kreativnog pisanja u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek (Izvor: mrežna stranica Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek)

Još jedan primjer dobre prakse je i onaj iz Gradske knjižnice Rijeka. Naime, Udruga 3. zmaj u suradnji s Gradskom knjižnicom Rijeka pokrenula je još jedan krug radionica kreativnog pisanja fantastike, znanstvene fantastike i horora pod nazivom „Fantasy Lab“, namijenjenih dobnoj skupini od 15 do 27 godina, a sudjelovanje na radionici je bilo besplatno. Radionice su se održavale u Dječjem domu u Rijeci od travnja do lipnja 2022. godine. Seminari su se održavali jednom tjedno, a broj prijava je bio ograničen. Radionica je održana više od deset puta pod vodstvom Zorana Krušvara, autora brojnih priča, romana, slikovnica i drugih nagrađivanih tekstova, člana Društva hrvatskih književnika, Hrvatskih samostalnih umjetnika, neformalnih grupa *Ri lit* i *Fluminati kolektiva*.

Slika 5. Radionica kreativnog pisanja „Fantasy Lab“ u Gradskoj knjižnici Rijeka (Izvor: mrežna stranica Gradske knjižnice Rijeka)

Svaka sesija uključuje teorijski dio, primjere dobre prakse, određene zadatke, pismene zadatke za međusobno čitanje i konstruktivnu kritiku. Na radionici su sudjelovali i gosti mentori te poznati domaći pisci. Projekt „Fantasy Lab“ započeo je 2008. godine s više od 20 mladih ljudi koji su sudjelovali u radionicama u tom razdoblju do 2012. godine. Laboratorij se prvenstveno temelji na fantastičnoj književnosti te općenito sadržaju apstraktne fikcije poput znanstvene fantastike, horora i sl. Na radionicama, pod vodstvom voditelja i brojnih gostujućih pisaca, polaznici uče različite metode kreativnog izražavanja pisanim medijima. Fokus i cilj ovakvog projekta poticanje je kreativnosti i mašte sudionika za stvaranje književnih sadržaja. Ovakav program zaslužuje pohvalu i ima važnu ulogu u razvoju pismenosti i književnog stvaralaštva mladih, posebice kulture čitanja.³⁷

Gradska knjižnica i čitaonica Pula organizirala je šestodnevnu radionicu kreativnog pisanja za Tjedan mladih u Puli od 29. travnja do 5. svibnja 2022. Pod vodstvom autora Amira Alagića, održan je seminar s temom kratke priče u Središnjoj knjižnici. Ranije, 2018. godine, Gradska knjižnica i čitaonica Pula predstavila je projekt „Pulska (pri)povijest-ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!“ koji se održao u Središnjoj knjižnici Pula, u kojem su sudjelovali učenici osnovnih škola „Centar“, „Giuseppina Martinuzzi“ i „Vidikovac“. Projekt je uključivao niz radionica koje su poticale učenike na promišljanje i razvijanje sposobnosti vrednovanja povijesnog lokaliteta i kulturnog nasljeđa.³⁸

³⁷ „Laboratorij fantastike“, radionice kreativnog pisanja fantastike, znanstvene fantastike i horora. // Gradska knjižnica Rijeka. [pristupljeno: 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Najave/Laboratorij-fantastike-radionice-kreativnog-pisanja-fantastike-znanstvene-fantastike-i-horora>

³⁸ Pulska (pri)povijest, „Ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!“ // [pristupljeno: 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.gkc-pula.hr/hr/arhiva-dogadjanja/1388/predstavljanje-projekta/>

Slika 6. Radionica kreativnog pisanja „Pulska (pri)povijest-ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!” u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula (Izvor: mrežna stranica Gradske knjižnice i čitaonice Pula)

Knjižnica i čitaonica Fran Galović u Koprivnici organizira različite projekte i seminare, a posebno se ističu njihove kreativne radionice. Ove radionice održavaju se u prostorima knjižnice ili u njenom vrtu, a njihov glavni cilj je pružiti mjesto za druženje, razmjenu znanja i ideja te poticanje kreativnosti. Radionice vode različiti pisci, umjetnici, edukatori, učitelji i učenici. Primjerice, u radionici kreativnog pisanja stripa koja je održana u knjižnici 2016. godine pod vodstvom umjetnika Zvonimira, sudjelovalo je 26 polaznika u dobi od 6 do 13 godina. Osim toga, organizirana je i radionica pod nazivom „Neispričane priče”, gdje su učenici bili zaduženi za izdvajanje dijelova priče i stvaranje jedne priče, osmišljavanje slikovnice s voditeljem te na kraju pisanje teksta koji povezuje sve slike i riječi u slikovnicu. Radovi s ovih radionica dostupni su i u elektroničkom obliku na mrežnoj stranici knjižnice.³⁹

³⁹ Kreativna radionica. // Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica. [pristupljeno: 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/za-djecu-i-roditelje/skolarci/kreativne-radionice/>

U prosincu 2021. godine, u sklopu adventa, Gradska knjižnica i čitaonica Ivan Vidali na Korčuli organizirala je radionicu kreativnog pisanja za učenike trećih razreda Osnovne škole Petra Kanavelića. Radionicu je vodila književnica Ivica Duhović Žaknić, a tema je bila pisanje Božićne priče kojom se željelo potaknuti djecu na maštovitost i kreativnost povezanu s Božićem.⁴⁰

Godine 2011. Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu u suradnji s Udrugom Kurs pokrenula je školu kreativnog pisanja. U okviru škole organizirana je radionica naziva „škola kreativnog pisanja” u kojoj su polaznici usavršavali svoje vještine pisanja, kreativnog izražavanja, mašte te učili osnove pisanja za početnike pod vodstvom mentora. Radionica je trajala tri mjeseca i održavala se u manjim grupama. Polaznicima su prezentirani neki od poznatih hrvatskih književnika, a profesorica književnosti Erin DeLonge prenijela im je sva svoja znanja i iskustva na hrvatskom i engleskom jeziku. Erin DeLonge je 2010. godine objavila svoju zbirku pjesama „Riječima se kupuju zločini koje ćete počinuti”.⁴¹ Nakon pet godina suradnje s književnicom Irenom Delongom, 2016. godine je započeo novi oblik radionica koje vodi mladi književnik i znanstvenik, prof. dr. sc. Nebojša Lujanović. Radionice su održavane u Splitu, Zagrebu i Makarskoj, a program je obuhvaćao teoriju, čitanje, analizu pročitano, vježbe za pisanje i stilsko brušenje teksta. Polaznicima je ponuđeno i učenje teorije kako bi bolje razumjeli tekstove i olakšali čitanje lektira, uz pomno kreirane vježbe za pisanje. Znanje prof. dr. sc. Nebojše Lujanovića je obuhvaćalo široki spektar područja, što je podiglo radionicu kreativnog pisanja na potpuno novu razinu.

Nakon pet godina suradnje s književnicom Irenom Delongom, u 2016. godini započeo je novi oblik radionica koje vodi mladi književnik i znanstvenik, prof. dr. sc. Nebojša Lujanović.

⁴⁰ Radionica kreativnog pisanja. Gradska knjižnica Ivan Vidali. [pristupljeno: 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://gk-korcula.hr/2021/12/15/radionica-kreativnog-pisanja/>

⁴¹ GKMM, novi ciklus radionica kreativnog pisanja Gradske knjižnice Marka Marulića Split. [pristupljeno: 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.gkmm.hr/dogadaj/radionice-kreativnog-pisanja>

Ove radionice su se održavale u Splitu, Zagrebu i Makarskoj i program je uključivao teorijska predavanja, čitanje i analizu tekstova, vježbe za pisanje i stilsko usavršavanje teksta. Polaznicima su se također nudila teorijska znanja koja bi im pomogla bolje razumjeti tekstove i olakšala čitanje lektire, uz pomno osmišljene vježbe za pisanje. Profesor Lujanović je imao široko znanje iz različitih područja, što je podiglo radionicu kreativnog pisanja na višu razinu. Ove radionice su se održavale i u narednim godinama, iako nešto rjeđe. U 2022. godini, dramska pedagoginja Jasmine Žiljak, dobitnica Prve nagrade za najljepšu bajku na Festivalu dječje umjetnosti u Sarajevu 2019. godine, vodila je novu radionicu - ovaj put za djecu. Na radionicama su djeca učila o pisanju i govoru, razvijanju čitalačke kulture, proširivanju rječnika i upoznavanju s najljepšim hrvatskim bajkama.⁴²

U Narodnoj knjižnici Petar Preradović u Bjelovaru, povodom Mjeseca hrvatske knjige 2020. godine pod vodstvom književnice Ane Đokić održana je (preko platforme Zoom) i radionica kreativnog pisanja za odrasle pod nazivom „Sva lica jednog pisca”.⁴³

Slika 7. Radionica kreativnog pisanja „Sva lica jednog pisca” u Narodnoj knjižnici Petar Preradović (Izvor: mrežna stranica Narodne knjižnice Petar Preradović)

⁴² Isto.

⁴³ Sva lica jednog pisca. Radionice kreativnog pisanja. Narodna knjižnica “Petar Preradović” Bjelovar. [pristupljeno: 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://knjiznica-bjelovar.hr/obavijesti/sva-lica-jednog-pisca-radionice-kreativnog-pisanja/>

U 2019. godini, u Narodnoj knjižnici i čitaonici u Klisu održana je radionica kreativnog pisanja pod nazivom „Putuj (s) mjesta”, koja se fokusirala na pisanje putopisa. Voditeljica radionice bila je knjižničarka, a prijave za sudjelovanje su se primale izravno u knjižnici.⁴⁴ Iako postoje vrlo malo informacija o ovoj radionici na stranicama knjižnice, vrijedno ju je spomenuti zbog njenog fokusa na kreativno pisanje.

Knjižnice su mjesta u manjim zajednicama gdje se ljudi mogu okupiti, istraživati, učiti i provoditi slobodno vrijeme. Ovaj pristup osigurava članovima knjižnice priliku za neformalno druženje i stvaranje pozitivnih socijalnih veza s ostalim članovima zajednice, što je jedan od glavnih ciljeva knjižnica. Narodne knjižnice imaju važnu ulogu u izgradnji i održavanju demokratskih društava, te pružaju priliku za osobni i zajednički razvoj članova zajednice.⁴⁵

Uvođenjem kreativnih programa, kao što su radionice kreativnog pisanja, mogu se razviti vještine koje poboljšavaju kvalitetu života, potiču kulturnu aktivnost i podižu svijest. No, da bi se ove radionice održale, potrebno je organizirati redovite posjete knjižnicama. Sudionici takvih programa ne samo da razvijaju svoje vještine, već i bolje poznaju knjižnični prostor i sve materijale koje knjižnica sadržava. U organizaciju kreativnih programa i radionica treba uključiti i elemente kao što su ugodan i privlačan prostor knjižnice, dostupnost mrežnih mjesta i kataloga kako bi korisnici mogli pretraživati gradivo iz svojih domova ili izvan radnog vremena knjižnice.⁴⁶

Da bi knjižnica uspješno ostvarila svoje ciljeve, mora biti potpuno pristupačna korisnicima i svima onima koji su na neki način povezani s njome. Veoma je važno da knjižnice vode računa o mrežnim stranicama te da obavještavaju o svojoj prisutnosti i uslugama koje nude.

⁴⁴ Radionica kreativnog pisanja Putuj (s) mjesta. Narodna knjižnica i čitaonica u Klisu. [pristupljeno:30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-klis.hr/2019/12/18/radionica-kreativnog-pisanja-putuj-smjesta/>

⁴⁵ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.37-38

⁴⁶ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.25-26

Osim mrežnih stranica, jedan od načina promidžbenih metoda jesu i obavijesti o knjižnici na zgradi knjižnice, letci o uslugama, kao i reklamni programi. Bez redovitog ažuriranja obavijesti koje se tiču programa koje knjižnica nudi, korisnici neće biti toliko upućeni, a samim time događanja neće opstati.⁴⁷

⁴⁷ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.34-35

3. Odabrani primjeri radionica kreativnog pisanja u inozemnim narodnim knjižnicama

U svrhu istraživanja primjera dobre prakse, primijenjena je metodologija koja se temelji na analizi mrežnih stranica inozemnih narodnih knjižnica. Kroz ovaj pristup, dobiven je uvid u praksu i uspješne projekte koji se provode u knjižnicama.

Za prikupljanje primjera dobre prakse, prvo su pregledane relevantne inozemne narodne knjižnice. Ovaj korak je postignut pregledom i istraživanjem mrežnih stranica tih knjižnica. U nastavku slijedi prikaz pojedinih primjera prakse radionica kreativnog pisanja.

New York Public Library je organizator različitih programa i radionica posvećenih pisanju, uključujući kreativne radionice. Ovdje će biti predstavljene neke od tih radionica te koji sadržaj obuhvaćaju. Jedna od takvih radionica je *Art of short story*, u trajanju od dva tjedna u knjižnici *Webster*. Cilj radionice je naučiti sudionike kako pisati kratke priče, uz naglasak na vještinama pisanja i prezentacijskih vještina. Ova radionica namijenjena je odraslim osobama. Druga radionica kreativnog pisanja naziva se *Andrew Heiskell Library Writers Workshop* i dostupna je za sve ljubitelje pisanja, bilo da su amateri ili profesionalci. Radionica je održana u kolovozu 2022. godine u trajanju od tjedan dana u *Andrew Heiskell Braille and Talking Book Library*. Seminari se održavaju redovito u sklopu knjižnice i imaju nekoliko ciklusa.⁴⁸

⁴⁸ New York Public Library, "Heiskell Library Writers Workshop," [pristupljeno: 27.8 2022].

<https://www.nypl.org/events/programs/2023/02/04/heiskell-library-writers-workshop>.

Slika 8. Radionica kreativnog pisanja *Art of short story* u *New York Public Library* (Izvor: mrežna stranica NYPL)

Nature Writing Workshop je radionica kreativnog pisanja za odrasle koja potiče sudionike da pronađu inspiraciju u prirodi i okolini, te da razvijaju svoj vlastiti stil pisanja, bilo da se radi o autobiografiji, romanu, kratkoj priči, poeziji ili časopisu. Radionica je dostupna svima koji žele pisati i kreativno se izražavati, bez obzira na prethodno iskustvo, a vodit će je Jon Curley, pjesnik i pisac. *New York Public Library* organizira različite vrste kreativnih radionica poput ove kako bi potaknuo zajednicu na razvoj kulture i podizanje svijesti o umjetnosti. Knjižnica redovito objavljuje popise novih događaja, programa i radionica kako bi informirala javnost o mogućnostima koje nudi.⁴⁹

Još jedan primjer dobre prakse radionice kreativnog pisanja održan je u *Brooklyn Public Library*. Radionica je namijenjena svim uzrastima, a mogu se prijaviti svi koji žele naučiti pisati ili poboljšati svoje prethodno znanje. Radionicu podržavaju *BPL Language and Literature* i *Writers Union of New York*.⁵⁰

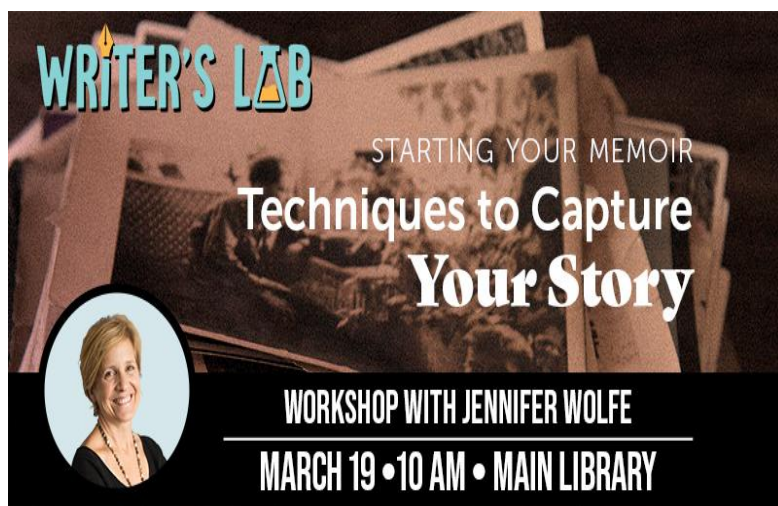
⁴⁹ Isto.

⁵⁰ Creative Writing Workshop. // Brooklyn Public Library. [pristupljeno: 10. 8. 2022.]. Dostupno na: <https://www.bklynlibrary.org/calendar/creative-writing-workshop-central-library-trustees-20220509>

Slika 9. Radionica kreativnog pisanja u *Brooklyn Public library* (Izvor: mrežna stranica Brooklyn Public Library)

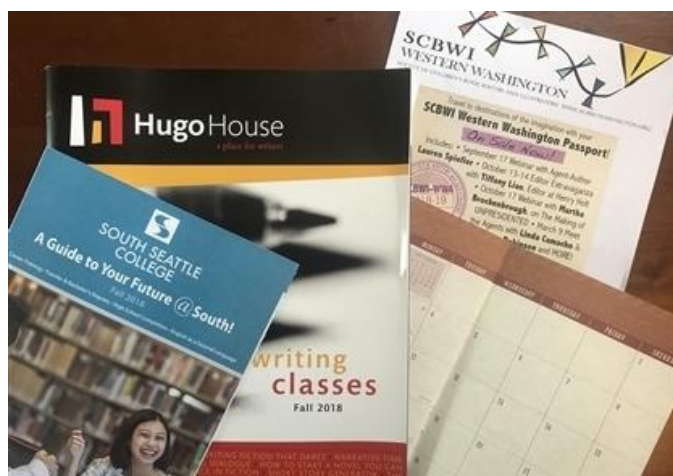
Jacksonville Public library na Floridi organizira niz kreativnih radionica pod nazivom *Writer's Lab*. Na ovim radionicama, poput *Starting Your Memoir*, *Preparing to Write Your Novel* i *Graphic Storytelling*, sudionici mogu naučiti različite teme vezane uz pisanje i istražiti različite stilove pisanja. Svaka radionica nudi jedinstvene mogućnosti za učenje i razvoj vještina pisanja, omogućujući sudionicima da izaberu stil koji najbolje odgovara njihovim željama i potrebama.⁵¹

Slika 10. Radionica kreativnog pisanja *Writer's Lab* u *Jacksonville Public library* na Floridi (Izvor: mrežna stranica Jacksonville Public Library)

⁵¹ Writers Lab. // Jacksonville Public Library. // [pristupljeno: 8. 8. 2022.]. Dostupno na: <https://jaxpubliclibrary.org/tags/writers-lab>

Seattle Public library je domaćin mnogobrojnim programima i radionicama, uključujući one koje se tiču kreativnog pisanja i izražavanja. Unutar svog programa kreativnog pisanja, uveli su podcaste gdje pisci mogu dijeliti svoj rad s javnošću i komunicirati s čitateljima. Također su pokrenuli program *Seattle Writers* kao podršku domaćim piscima i organiziraju razne radionice kreativnog pisanja. Stranica Programi kreativnog pisanja knjižnice prikazuje popis drugih programa kreativnog pisanja, uključujući *Cascadia Poetics Lab*, *Clarion West*, *Hugo House* i *Seattle Central College*. *Seattle Public library* je primjer knjižnice koja aktivno promiče kulturu i obrazovanje kroz svoje programe i događanja.

Slika 11. Radionica kreativnog pisanja *Seattle Writers* u *Seattle Public library* (Izvor: mrežna stranica *Seattle Public Library*)

Maitland Public Library redovito organizira radionice kreativnog pisanja, a posebno je zanimljiv njihov *Poetry Cafe*, smješten u sklopu knjižnice, gdje se svakog petka okupljaju pisci i ljubitelji pisanja. Pod vodstvom autorice Elaine Person, radionice se održavaju mjesečno i svake nedjelje te se uglavnom usredotočuju na podučavanje poezije i proze.⁵²

⁵² Writing and Poetry. Maitland Public library. [pristupljeno: 8. 8. 2022.]. Dostupno na: <https://www.maitlandpubliclibrary.org/classes/writing-and-poetry/>

Narodne knjižnice su jedne od važnijih institucija za podizanje svijesti i kulture u društvu. U tom smislu, narodne knjižnice bi trebale podržavati aktivnosti koje promiču razvoj vještina kod ljudi, uključujući suradnju s drugim institucijama koje se bore protiv nepismenosti i promoviraju medijsku kulturu.

Način na koji narodne knjižnice promiču kulturu je kroz poticanje čitanja i pisanja, osiguravanje adekvatne građe, organiziranje događaja i programa te suradnju s drugim ustanovama radi potpore cjeloživotnom učenju. Suradnja narodnih knjižnica s obrazovnim institucijama, poput škola, također je značajna jer doprinosi ostvarivanju obrazovnih ciljeva u društvu.⁵³

⁵³ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.23-24

4. Analiza mrežnih stranica radionica kreativnog pisanja u hrvatskim i inozemnim narodnim knjižnicama

U ovom poglavlju analizirat će se mrežne stranice hrvatskih narodnih knjižnica koje u sklopu svojih projekata nude radionice kreativnog pisanja, biti će pregledane i popisane, kao i neki primjeri radionica kreativnog pisanja u inozemnim narodnim knjižnicama. Takve radionice nisu dio standardnih usluga hrvatskih narodnih knjižnica, a uglavnom su slabo zastupljene. Informacije o programima i radionicama kreativnog pisanja mogu se pronaći na stranicama hrvatske narodne knjižnice, u glavnom izborniku pod rubrikom Naši programi, tu su i kalendari, tribine, projekti, čitateljski klubovi i podrubrike Mjeseca hrvatske knjige. S obzirom na to da hrvatske narodne knjižnice u svojim programima imaju mali popis radionica kreativnog pisanja, bit će istaknuti i razlozi zašto bi takve radionice trebalo uvesti kao redoviti program. Trenutno je aktivno nekoliko radionica pa će fokus biti na onima koje traju već nekoliko godina i još uvijek su aktivne. Radionice kreativnog pisanja bile su najaktivnije u hrvatskim narodnim knjižnicama od 2015. do 2019. godine, nakon čega se taj broj smanjio, a s obzirom na pandemijsku krizu 2020. broj aktivnih radionica se još više smanjio. Ponajprije će biti prikazan popis od dvanaest hrvatskih narodnih knjižnica i njihovih mrežnih stranica, a nakon toga bit će provedena analiza sadržaja mrežnih stranica i informacije koje se na njima nalaze u sklopu radionica kreativnog pisanja. Na temelju analize mrežnih stranica i aktivnosti radionica usporedit će se kolika je zastupljenost takvih radionica u inozemnim narodnim knjižnicama, a u slučaju da takve radionice nisu u ponudi navest će se koji su sve razlozi i zbog čega bi takve radionice trebale biti u svakodnevnoj ponudi. Naposljetku, kao doprinos radu bit će prikazan model radionice kreativnog pisanja u narodnim knjižnicama.

4.1. Mrežne stranice hrvatskih i inozemnih narodnih knjižnica

Provedena je analiza dvanaest hrvatskih narodnih knjižnica i njihovih mrežnih stranica te analiza pet inozemnih narodnih knjižnica i njihovih mrežnih stranica. Na mrežnim stranicama knjižnica prikazan je niz aktivnosti i programa koje ona nudi, a tako i radionice kreativnog pisanja. U daljnjem prikazu u Tablici 1. navedene su sve radionice kreativnog pisanja u hrvatskim narodnim knjižnicama, dok će u Tablici 2. biti navedene i radionice kreativnog pisanja u pojedinim inozemnim narodnim knjižnicama. Važno je istaknuti da neke radionice imaju nazive, dok druge nemaju. Stoga će se one radionice koje nemaju naziv navesti samo kao „Kreativne radionice pisanja” a one u inozemnim narodnim knjižnicama „Creative writing workshop”. U drugom dijelu analize istražiti će se sadržaj mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica i inozemnih narodnih knjižnica te će u tablicama 3. i 4. biti prikazana aktivnost radionica.

Radionica kreativnog pisanja	Knjižnica
Piči! - Čitaj i piši!	Gradska knjižnica i čitaonica „Vladimir Nazor“ u Zagrebu
Vrata u nepoznato	Narodna knjižnica i čitaonica Daruvar
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica i čitaonica Belišće
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica Omiš
Radionica kreativnog pisanja	Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek (GISKO)
Laboratorij Fantastike	Gradska knjižnica Rijeka
Ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!	Gradska knjižnica i čitaonica Pula
Radionica kreativnog pisanja	Knjižnica i čitaonica „Fran

	Galović“ u Koprivnici
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica Ivana Vidalića u Korčuli
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu
Sva lica jednog pisca	Narodna knjižnica „Petar Preradović“ u Bjelovaru
Putuj (s) mjesta	Narodna knjižnica i čitaonica Klis

Tablica 1. Popis radionica kreativnog pisanja u hrvatskim narodnim knjižnicama

Radionica	Knjižnica
Seattle Writers	Seattle Public Library
The art of short story	New York Public Library
Library Writers Workshop	New York Public Library
Nature Writing workshop	New York Public Library
Creative Writing Workshop	Maitland Public Library
Creative Writing Workshop	Brooklyn Public Library
Writers Lab	Jacksonville Public Library

Tablica 2. Popis radionica kreativnog pisanja u inozemnim narodnim knjižnicama

Programi radionica kreativnog pisanja nemaju svoje mrežne stranice, već se sve informacije nalaze na mrežnim stranicama knjižnica pod rubrikom *Događanja*. Glavni problem je nedostatak informacija o spomenutim radionicama, s obzirom na to da su podaci na većini mrežnih stranica knjižnica zastarjeli i nisu ažurirani već neko vrijeme. Informacije koje su navedene o radionicama uglavnom se odnose na vrijeme, mjesto i cilj radionice, dok ostali podaci nisu obuhvaćeni. S obzirom na popis radionica kreativnog pisanja, jako je malo onih koje su još uvijek aktivne, s tim da treba uzeti u obzir da je generalno, malo takvih radionica ili uopće nisu dio ponude u hrvatskim narodnim knjižnicama. Radionice kreativnog pisanja i slični programi su više rasprostranjeni u drugim neprofitnim organizacijama koje nisu u suradnji s knjižnicama. U proteklih nekoliko godina, kreativno pisanje postalo je prilično popularno, osobito kada je u pitanju izražavanje kroz poeziju i prozu. Postoje i popularne književne večeri, ali one nisu toliko uobičajene u narodnim knjižnicama.

Radionica kreativnog pisanja	Knjižnica	Godina osnutka	Aktivnost	Ciljana skupina
Piči! Čitaj i piši!	Gradska knjižnica „Vladimir Nazor“ u Zagrebu	2016.	Neaktivna	Odrasli
Vrata u nepoznato	Gradska knjižnica Daruvar	2018.	Neaktivna	Djeca i mladež
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica Belišće	2017.	Neaktivna	Djeca i mladež
Radionica kreativnog	Gradska knjižnica	2019.	Neaktivna	Odrasli

pisanja	Omiš			
Radionica kreativnog pisanja	Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek	2018.	Neaktivna	Odrasli
Laboratorij Fantastike	Gradska knjižnica Rijeka	2008.	Aktivna	Djeca i mladež
Ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!	Gradska knjižnica i čitaonica Pula	2018.	Neaktivna	Djeca i mladež
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica „Ivan Vidali“ na Korčuli	2021.	Neaktivna	Djeca
Radionica kreativnog pisanja	Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ u Koprivnici	2016.	Neaktivna	Djeca
Radionica kreativnog pisanja	Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu	2016.	Aktivna	Djeca i mladež
Sva lica jednog pisca	Narodna knjižnica „Petar Preradović“ u Bjelovaru	2020.	Neaktivna	Odrasli

Putuj (s) mjesta	Narodna knjižnica i čitaonica u Klisu	2019.	Neaktivna	Odrasli
------------------	---------------------------------------	-------	-----------	---------

Tablica 3. Analiza sadržaja mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica o kreativnim radionicama

Radionica kreativnog pisanja	Knjižnica	Godina osnutka	Aktivnost	Ciljana skupina
Seattle Writers	Seattle Public Library	Nema podataka	aktivna	Odrasli
The art of short story	New York Public Library	2022.	aktivna	Odrasli
Library Writers Workshop	New York Public Library	2022.	aktivna	Odrasli
Creative Writing Workshop	Maitland Public Library	2022.	aktivna	odrasli
Creative Writing Workshop	Brooklyn Public Library	2022.	aktivna	odrasli
Writers Lab	Jacksonville Public Library	2022.	aktivna	Odrasli
Nature Writing Workshop	New York Public Library	2022.	aktivna	Odrasli

Tablica 4. Analiza sadržaja mrežnih stranica inozemnih narodnih knjižnica o kreativnim radionicama

U tablici 3. prikazani su rezultati analize sadržaja mrežnih stranica dvanaest hrvatskih narodnih knjižnica u pogledu informacija o radionicama kreativnog pisanja. Od ukupno dvanaest navedenih radionica, samo su dvije još uvijek aktivne, a ostale se nalaze u fazi stvaranja ili su prestale s radom. Prema informacijama dostupnim na mrežnim stranicama, najveći broj aktivnih radionica zabilježen je u razdoblju između 2016. i 2019. godine. Aktivne radionice su „Fantasy Lab” u Gradskoj knjižnici Rijeka, koja djeluje od 2008. godine, te radionica kreativnog pisanja u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, koja je osnovana 2016. godine. Svi dostupni podaci o ovim i drugim radionicama su zastarjeli i nisu ažurirani, što je posljedica činjenice da kreativne radionice imaju kratak životni ciklus. Stoga, općenito dostupni podaci ne pružaju dovoljno precizne informacije o prirodi radionica kreativnog pisanja u hrvatskim narodnim knjižnicama. Kada govorimo o ciljanoj skupini za sudjelovanje u kreativnim radionicama, brojke su bile otprilike podjednake: pet radionica kreativnog pisanja namijenjeno je odraslima, pet radionica namijenjeno je djeci i tinejdžerima, a dvije su namijenjene djeci.

Na temelju analize dvanaest mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica, možemo zaključiti da informacije o radionicama kreativnog pisanja nisu jasno prezentirane te da takve radionice nisu uključene u svakodnevnu ponudu narodnih knjižnica. U usporedbi s drugim kulturnim programima koji se provode u tim knjižnicama, radionice kreativnog pisanja nisu toliko zastupljene.

U tablici 4. provedena je analiza sadržaja pet mrežnih stranica inozemnih narodnih knjižnica, a svih pet kreativnih radionica aktivno se provodi na dnevnoj bazi. Međutim, podaci o godini osnutka kreativnih radionica nisu dostupni, osim onih koji prikazuju trenutno stanje aktivnosti. Kada je riječ o inozemnim narodnim knjižnicama i radionicama kreativnog pisanja, najviše takvih radionica provodi se u Sjedinjenim Američkim Državama. U drugim inozemnim narodnim knjižnicama radionice kreativnog pisanja nisu toliko popularne kao druge organizacije. S obzirom na velik broj inozemnih narodnih knjižnica, izdvajaju se one u kojima se svakodnevno aktivno održavaju radionice kreativnog pisanja. *Seattle Public Library* aktivno provodi nekoliko kreativnih programa na 27 različitih lokacija, uključujući radionicu kreativnog pisanja *Seattle Writers*.

Ova radionica nudi nekoliko potprograma koji se bave temama poput nezavisnog izdavaštva, omiljenih knjiga za pisanje, pisanja fikcije te lokalnih pisateljskih organizacija. Također su uključili i podcastove na kojima se nalaze videozapisi sa savjetima o pisanju od raznih autora. Svi ti videozapisi dostupni su na mrežnoj stranici knjižnice, kao i putem preuzimanja.⁵⁴ *New York Public Library* svake godine organizira preko 93 tisuće kulturnih programa, među kojima se nalaze i radionice kreativnog pisanja, kao što su *The Art of Short Story*, *Library Writers Workshop* i *Nature Writing Workshop*. Prema podacima na mrežnoj stranici knjižnice, ove radionice se održavaju nekoliko puta mjesečno, a datumi njihovog održavanja unaprijed su objavljeni. Da bi se pristupilo tim radionicama, potrebno je biti registrirani korisnik knjižnice.⁵⁵ *Jacksonville Public Library* svoj ciklus radionica podijelila je u nekoliko različitih područja: *Building a Profitable Indie Author Business*, *Starting Your Memoir*, *Get ready to Write Your Novel*, *Graphic Storytelling* itd. Sve informacije o radionicama detaljno su objašnjene na mrežnoj stranici knjižnice.⁵⁶

Maitland Public Library prema podacima navedenima na mrežnoj stranici sponzor je radionica pisanja i poezije. Radionice su unaprijed najavljene, a nove informacije se svakodnevno obnavljaju. Kada govorimo o ciljanoj skupini, sve radionice namijenjene su isključivo odraslima.⁵⁷

⁵⁴ Writing. Seattle Public library. [citirano: 8. 8. 2022.]. Dostupno na: <https://www.spl.org/programs-and-services/learning/writing>

⁵⁵ Classes and Workshops. // The New York Public Library. [citirano: 8. 8. 2022.]. Dostupno na: https://www.nypl.org/events/classes/calendar?keyword=writing&target%5B%5D=ad&city%5B%5D=man&date_op=GREATER_EQUAL&date1=05/18/2016&location=&topic=&audience=&series=

⁵⁶ Writing and Poetry. Maitland Public library. [citirano: 8. 8. 2022.]. Dostupno na: <https://www.maitlandpubliclibrary.org/classes/writing-and-poetry/>

⁵⁷ Isto.

Prema navedenom, možemo zaključiti kako su mrežne stranice inozemnih narodnih knjižnica bogate sadržajem te svakodnevno obnavljaju sve informacije o programima i kreativnim radionicama koje provode. Mrežne stranice spomenutih knjižnica također unaprijed objavljuju nadolazeće datume radionica. Radionice kreativnog pisanja u navedenim inozemnim narodnim knjižnicama dio su standardne ponude te se aktivno provode.

Usporedbom analize mrežnih stranica i sadržaja hrvatskih narodnih knjižnica i inozemnih narodnih knjižnica, uočava se da su mrežne stranice inozemnih narodnih knjižnica znatno bogatije i opsežnije od hrvatskih narodnih knjižnica. Inozemne narodne knjižnice imaju širi pristup informacijama o radionicama kreativnog pisanja te se takve radionice aktivno provode svakodnevno. Iz toga se može zaključiti da inozemne narodne knjižnice mogu biti izvrsni primjeri hrvatskim narodnim knjižnicama i mogu poslužiti kao temelj novim idejama i ciljevima u hrvatskim narodnim knjižnicama. Inozemne narodne knjižnice imaju širu ponudu aktivnosti za sve dobne skupine u odnosu na hrvatske narodne knjižnice, a to je povezano s njihovim većim financijskim sredstvima i boljom suradnjom s drugim organizacijama. Realizacija planiranih projekata i programa nije moguća bez adekvatne financijske potpore. U cilju ostvarenja svojih planova, narodne knjižnice trebaju aktivno tražiti vanjske izvore financiranja, no istovremeno moraju paziti da ne ugroze svoj trenutni status kao besplatne usluge dostupne svima. Većina narodnih knjižnica u načelu nudi besplatne usluge, no za ostvarenje svojih ideja i planova, knjižnice moraju osigurati dovoljan izvor prihoda. To može uključivati traženje financijske potpore od drugih organizacija ili izvora, ali mora se voditi računa da to ne naruši neovisnost knjižnice ili uskrate pristupa knjižnici bilo kojoj skupini korisnika.⁵⁸

⁵⁸ IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. // IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin. 2. hrvatsko izd., (prema 2. izmijenjenom izd. Izvornika). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. str.37

S obzirom na sve kompleksnije društvene izazove s kojima se susreću, narodne knjižnice moraju usmjeriti svoju pažnju prema aktualnim potrebama korisnika. Budući da je kreativno pisanje u posljednjih nekoliko godina postalo izuzetno popularno i sve više se provodi u drugim organizacijama, narodne knjižnice bi trebale pokazati veći interes i uključiti takve radionice u svoje programe. U skladu s tim, knjižnice bi trebale razmotriti suradnju s drugim institucijama kako bi proširile i unaprijedile kvalitetu svojih usluga.

5. Model radionice kreativnog pisanja

U ovome poglavlju bit će predstavljen model radionice kreativnog pisanja u narodnim knjižnicama. Prije nego što se predstavi model, objasnit će se važnost pisanja i kreativnog izražavanja te kako to doprinosi osobnom razvoju pojedinca. Pisanje je kompleksna aktivnost koja zahtijeva znatno ulaganje energije i vremena. Za postizanje vještine pisanja, važno je čitanje velikog broja knjiga kako bi se proširio vokabular, koji je neophodan za pisanje. Pisanje je važno za obrazovanje i treba ga prakticirati od najranije dobi, ne samo zbog osnovnih vještina pisanja već i zbog razvijanja osobnog izražavanja, mašte i kreativnosti. Ono što se u školi nauči o pisanju često je površno i nedostatno uključuje osnovne koncepte pisanja, što može kasnije rezultirati nedostatkom vokabulara i nemogućnošću razumijevanja različitih vještina pisanja koje su ključne za akademsko obrazovanje. Proces pisanja se sastoji od nekoliko faza, uključujući čitanje, razumijevanje, generiranje osnovnih ideja, organiziranje teksta i reviziju. Za razvoj vještina pisanja ključno je usvajanje odgovarajućih strategija i tehnika, a za većinu ljudi motivacija za pisanje proizlazi iz samopouzdanja i želje za osobnim razvojem. Pisanje predstavlja proces cjeloživotnog učenja, te za postizanje najviše razine vještine pisanja, neophodno je svakodnevno vježbanje, čitanje knjiga i upoznavanje književnosti kako bi se obogatio vokabular. Nakon usvajanja vještina pisanja, slijedi kreativno pisanje koje uključuje izražavanje vlastitih misli i mašte bez ograničenja formalnih i tehničkih pravila. Kreativno pisanje se smatra najizazovnijim područjem pisanja jer svaka osoba ima jedinstveni način pisanja i razmišljanja.

Da bi se razvila sposobnost kreativnog pisanja, nužno je stvoriti širok spektar referenci kroz razumijevanje različitih žanrova, tekstova i konteksta te uzimati u obzir različite perspektive koje se nude kroz književne, kulturne i društvene izvore. Tek kada se to postigne, autor može početi slobodnije razmišljati, povezivati ideje na nov i nekonvencionalan način, te izraziti svoje misli i ideje na originalan način koji nadilazi konvencionalna očekivanja.⁵⁹

⁵⁹ NIKČEVIĆ-MILKOVIĆ, Anela. Psihologija pisanja—određenje područja, motivacija, samoregulacija, poučavanje, metode istraživanja, esejsko ispitivanje. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 2016, 157.1-2: 125-144.

Kreativno pisanje može doprinijeti razvoju osobnih izražajnih sposobnosti, poboljšanju komunikacijskih vještina, razumijevanju okruženja te poticanju jasnijeg razmišljanja i realizacije ideja. Ovakva vrsta pisanja je korisna u svim područjima obrazovanja, a posebno je poželjna među studentima.⁶⁰ S obzirom da postoji nedostatak smjernica u integriranju kreativnog pisanja u obrazovne institucije, trebalo bi razmotriti ideju uključivanja kreativnog pisanja u redoviti nastavni plan i program. U ovom kontekstu, narodne knjižnice mogu odigrati ključnu ulogu kao obrazovne i kulturne ustanove koje imaju za cilj obrazovati i educirati svoje korisnike, te mogu služiti kao uzor drugim institucijama u unaprjeđenju kulture i obrazovanja. Stoga je osmišljen program radionica kreativnog pisanja u narodnoj knjižnici s ciljem poticanja osobnog razvoja sudionika, inspiriran primjerima dobre prakse u narodnim knjižnicama diljem svijeta.

Vizija, misija i cilj radionice kreativnog pisanja

Cilj radionica kreativnog pisanja je poboljšanje vlastitih vještina pisanja, razumijevanja pročitano i pisanog teksta, razvoj mašte i kreativnosti te izlazak iz zone udobnosti i širenje vidika. Ove radionice također imaju za cilj podići svijest o važnosti kulture pisanja i kreativnog izražavanja te ih uvesti kao stalnu uslugu u narodnim knjižnicama. Radionice kreativnog pisanja također mogu imati pozitivan učinak na razvoj emocionalne inteligencije, samopouzdanja i samosvijesti kod polaznika. Kroz proces pisanja i izražavanja sebe na papiru, ljudi mogu bolje razumjeti svoje emocije, misli i stavove, što može poboljšati njihovu emocionalnu stabilnost i sposobnost suočavanja sa stresom. Radionice kreativnog pisanja mogu pridonijeti razvoju društva i kulture općenito. Kroz pisanje i dijeljenje vlastitih priča, ljudi mogu povezati svoje životne priče i iskustva s drugima te stvoriti zajedničku svijest o temama koje su važne za njihovu zajednicu. To može doprinijeti stvaranju zajednice koja je svjesna svojih problema i koja traži načine da ih riješi.

⁶⁰ NIKČEVIĆ-MILKOVIĆ, Anela. Psihologija pisanja—određenje područja, motivacija, samoregulacija, poučavanje, metode istraživanja, esejsko ispitivanje. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 2016, 157.1-2: 125–144.

Opis modela radionice kreativnog pisanja:

Radionica kreativnog pisanja može biti korisna za sve koji žele poboljšati svoje vještine pisanja, bez obzira na razinu iskustva. Voditelji radionica su stručnjaci za jezik i književnost s iskustvom rada s polaznicima svih dobnih skupina. Polaznici će biti podijeljeni u različite dobne skupine kako bi se osigurao pristup učenju i razumijevanju koji je prilagođen njihovoj razini znanja. Na ovaj način radionice će biti prilagođene različitim uzrastima i razinama znanja. Osim samih radionica, bit će organizirane i književne večeri te razgovori s poznatim piscima i pjesnicima kako bi se polaznicima omogućio dodatni uvid u književnost i kreativno pisanje. Ovakvi događaji će također pružiti priliku za druženje i razmjenu mišljenja i ideja između polaznika i gostujućih pisaca.

Sadržaj radionice kreativnog pisanja

Radionica kreativnog pisanja pruža polaznicima mogućnost učenja temeljnih i kreativnih vještina pisanja, primjene znanja jezika i književnosti, razvoja komunikacijskih vještina pisanjem, analize i rasprave književnih djela te objavljivanja pisanih radova. Kroz radionice polaznici će imati priliku upoznati se s različitim aspektima pisanja, kao što su širenje mašte i kreativnosti, čitanje i razgovor o najboljoj literaturi, sposobnost razumijevanja pročitanih tekstova te pisanje vlastitog teksta. Također će biti potaknuti na primjenu stečenog znanja iz književnosti i jezika, razmjenu iskustva s drugim polaznicima te na suradnju s određenim časopisima i medijima.

Radionica ima drugačiji pristup od uobičajenih radionica, a vođena je stručnim akademski obrazovanim mentorstvom koji polaznicima pruža objektivno mišljenje i konstruktivnu kritiku kako bi se poboljšala kvaliteta njihovog pisanja. Polaznici će biti izloženi čestim kritikama te će biti potaknuti na učenje i usvajanje novih znanja kako bi kasnije mogli samostalno pisati i izražavati se sa dobro usvojenim znanjem koje su stekli prilikom pohađanja radionice. Također, jednom u dva tjedna bit će organiziran susret s poznatim piscima, tijekom kojeg će se raspravljati o odabranom djelu i pisati tekst prema određenoj temi, a na kraju će se voditi razgovor, kritika i razmjena mišljenja oko napisanih tekstova.

Nakon svakog semestra, bit će organizirana književna večer na kojoj će polaznici čitati vlastite tekstove pred ostalima, a najbolji tekst bit će nagrađen dvjema knjigama po odabiru. Ovim pristupom nastoji se motivirati što više ljudi za sudjelovanje u radionici te stvoriti raznolik i ugodnu atmosferu u knjižnici.

Tematske cjeline kreativne radionice

Radionice su organizirane u nekoliko tematskih cjelina, uključujući kreativno pisanje proznih i poetskih tekstova, pisanje beletristike, pisanje dramskih tekstova, pisanje stripa i izradu vlastitog bloga. Ove radionice nude širok izbor tema kako bi sudionici razumjeli što mogu pisati i kako bi se kreativno izrazili.

Radionica kreativnog pisanja će se održavati u prostorijama Narodne knjižnice, a sudionici koji ne mogu osobno prisustvovati radionici moći će sudjelovati putem određenih društvenih platformi jer će predavanje biti snimano. Radionice će se održavati tijekom zimskog i ljetnog semestra, dva puta tjedno po dva sata.

Cilj radionica je podizanje i širenje kulturne svijesti kod svih uzrasta, otkrivanje talenata i vlastitih sposobnosti, širenje pogleda na svijet, primjena stečenog znanja na ostala područja i privlačenje okoline na nešto novo i drugačije.

Da bi se ovakav program mogao uspješno provesti, narodne knjižnice moraju osigurati kvalitetan i siguran prostor te online pristup informacijama i katalozima. Bitno je napraviti kvalitetan i dobro planiran program, uzimajući u obzir mišljenja korisnika, pratiti njihove reakcije i prijedloge te poboljšati i promijeniti program u skladu s tim. Suradnja s korisnicima i prihvaćanje njihovih sugestija daje knjižnici priliku za promicanjem radionica kreativnog pisanja.

6. Zaključak

Radionica kreativnog pisanja je program koji doprinosi osobnom razvoju pojedinca na više razina. Ovladavanje vještinom kreativnog pisanja pridonosi razvoju sposobnosti izražavanja, komunikacije i mišljenja, što ima pozitivan učinak na kulturnu svijest, mišljenje i maštu. Osim toga, potiče društvo da unaprijedi svoje obrazovanje i razvije svoje ideje i ciljeve za bolje sutra.

Unatoč važnosti ove vještine, kreativno pisanje često nije uključeno u formalni sustav obrazovanja i ne dobiva dovoljno pažnje. Međutim, trebalo bi razmotriti uvođenje kreativnog pisanja u sustav permanentnog obrazovanja jer zahtijeva puno vremena i truda. Narodne knjižnice trebale bi biti mjesto koje nudi različite programe u kojima svatko može pronaći nešto za sebe, uključujući i programe kreativnog pisanja.

Bitno je mladima omogućiti pristup takvim programima. Mnogi mladi imaju probleme s pisanim izražavanjem, posebice u akademskom obrazovanju, stoga bi narodne knjižnice trebale pružiti usluge opismenjavanja i olakšati njihov obrazovni put. U konačnici, razvijanje vještine kreativnog pisanja ima višestruke koristi i može doprinijeti osobnom razvoju, kulturnoj svijesti i boljoj budućnosti društva.

Nažalost, program radionice kreativnog pisanja nije dio stalne ponude u hrvatskim narodnim knjižnicama i rijetko se provodi. Sve radionice kreativnog pisanja održane u knjižnici nisu se nastavile. Tijekom proteklih nekoliko godina kreativno pisanje postalo je popularno u kulturnom svijetu i u skladu s tim počele su i radionice kreativnog pisanja, ali u drugim neprofitnim institucijama. Narodne knjižnice pokušale su održati takve radionice, ali nisu bile uspješne.

U ovom diplomskom radu su analizirane mrežne stranice hrvatskih narodnih knjižnica s ciljem utvrđivanja koliko su aktivne u održavanju radionica kreativnog pisanja. Pored toga, navode se primjeri programa koje provode neke inozemne narodne knjižnice kao inspiracija za hrvatske narodne knjižnice. Utvrđeno je da su mrežne stranice hrvatskih narodnih knjižnica siromašne informacijama o kreativnim radionicama koje nude, dok mrežne stranice inozemnih narodnih knjižnica sadrže više informacija i sadrže obilježja različitih programa i radionica koje se redovito održavaju.

Iako radionice kreativnog pisanja nisu stalna ponuda u inozemnim i hrvatskim narodnim knjižnicama, pojedine inozemne narodne knjižnice aktivno ih provode, dok hrvatske narodne knjižnice ne. Potrebno je naglasiti da hrvatske narodne knjižnice trebaju poboljšati svoje aktivnosti vezane uz kreativno pisanje kako bi potaknule svoju zajednicu na osobni razvoj i unapređenje obrazovanja.

Kao krajnji doprinos ovom radu, predstavljen je model radionice kreativnog pisanja. Prije nego što je prezentiran model, objašnjena je važnost kreativnog pisanja kao vještine i navedena njegova uloga u osobnom razvoju pojedinca. Nakon toga, opisano je što sve obuhvaća radionica kreativnog pisanja, te koja je njena svrha i namjena.

7. Literatura

Britannica kids. [citirano: 27. 7. 2022.]. Dostupno na:

<https://kids.britannica.com/students/article/creative-writing/277810>

Boston Public Library. 2022. About BPL. [Citirano 5. kolovoza 2022]. Dostupno na:

<https://www.bpl.org/about-the-bpl/>.

Brooklyn Public Library. 2022. Creative Writing Workshop. [Citirano 10. kolovoza 2022.] Dostupno na: <https://www.bklynlibrary.org/calendar/creative-writing-workshop-central-library-trustees-20220509>.

Dugi rat, kultura. 2022. Radionica kreativnog pisanja u Narodnoj knjižnici Omiš.

[Citirano 29. srpnja 2022.] Dostupno na: <https://www.dugirat.com/kultura/95-knjizevnost/26647-kreativna-radionica-pisanja-u-narodnoj-knjiznici-omis>.

Goldsmith, Melissa. U. D.; Fonseca, Anthony J. Beats and bongos: making the library the cultural center.

Gradska knjižnica "Ivan Vidali". (2022) Radionica kreativnog pisanja. [citirano 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://gk-korcula.hr/2021/12/15/radionica-kreativnog-pisanja/>

Gradska knjižnica i čitaonica Belišće. (2022) Radionica kreativnog pisanja. [citirano 29. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://belisce.hr/radionica-kreativnog-pisanja-u-beliscanskoj-knjiznici/>

Gradska knjižnica Marka Marulića Split. 2022. Novi ciklus radionica kreativnog pisanja. [Citirano 30. srpnja 2022.] Dostupno na: <https://www.gkmm.hr/dogadaj/radionice-kreativnog-pisanja>.

IFLA. (n.d.). Library Map of the World. [citirano 26. 7. 2022.]. Dostupno na:

<https://librarymap.ifla.org/sdg-stories-about>

IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice / uredile Christie Koontz i Barbara Gubbin / s engleskog prevela Irena Kranjec. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

Jacksonville Public Library. (n.d.). Writers Lab. Dostupno na:

<https://jaxpubliclibrary.org/tags/writers-lab> [citirano: 8. 8. 2022].

- Kaufman, S.B. & Kaufman, J.C. (eds.) (2009). *The Psychology of Creative Writing*. Cambridge University Press.
- Kovačević, J. (2017). *Narodna knjižnica: središte društvenog i kulturnog života*.
- Kreativna radionica. (n.d.). Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica. [citirano 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/za-djecu-i-roditelje/skolarci/kreativne-radionice/>
- Kreativno pisanje. (n.d.). Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. [citirano 29. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/kreativno-pisanje/>
- Laboratorij fantastike, radionice kreativnog pisanja fantastike, znanstvene fantastike i horora. (n.d.). Gradska knjižnica Rijeka. [citirano 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Najave/Laboratorij-fantastike-radionice-kreativnog-pisanja-fantastike-znanstvene-fantastike-i-horora>
- Libraries Deliver: Ambition for Public Libraries in England 2016-2021. (2016). Libraries Taskforce. Str. 59. [citirano 26. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://www.gov.uk/government/publications/libraries-deliver-ambition-for-public-libraries-in-england-2016-to-2021/libraries-deliver-ambition-for-public-libraries-in-england-2016-to-2021>
- Lilley, E. & Usherwood, B. (2000). Wanting it all: the relationship between expectations and the public's perceptions of public library services. *Library Management*, 21(8).
- Maitland Public Library. (n.d.). *Writing and Poetry*. Dostupno na: <https://www.maitlandpubliclibrary.org/classes/writing-and-poetry/> [citirano: 8. 8. 2022].
- Museums, libraries and 21st century skills. (n.d.). Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED507729.pdf> [citirano: 27. 7. 2022].
- Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar. (n.d.) *Sva lica jednog pisca*. Radionice kreativnog pisanja. [citirano 30. 7. 2022.]. Dostupno na: <https://knjiznica-bjelovar.hr/obavijesti/sva-lica-jednog-pisca-radionice-kreativnog-pisanja/>

NIKČEVIĆ-MILKOVIĆ, A. (2016). Psihologija pisanja–određenje područja, motivacija, samoregulacija, poučavanje, metode istraživanja, esejsko ispitivanje. Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju, 157(1–2).

PAVLINIĆ, S. (2004). Narodne knjižnice i problemi društvene isključenosti–stručni skup u povodu obilježavanja 160 godina Ilirske čitaonice u Osijeku. HKD Novosti.

Piči!- piši i čitaj // Gradska knjižnica "Vladimir Nazor". [citirano 29. srpnja 2022.]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/pici-pisi-i-citaj-37365/37365>

Post Scriptum // Povijest i značenje umijeća pisanja. citirano [27. srpnja 2022.]. Dostupno na: <https://www.wish.hr/post-scriptum-povijest-i-znacenje-umijeca-pisanja/>

Pučka čitaonica i knjižnica Daruvar. (n.d.). Vrata u nepoznato, radionica kreativnog pisanja. Dostupno na: https://knjiznica-daruvar.hr/default_vijest_wide.asp?sid=6432 [citirano: 29. 7. 2022.].

Pulska (pri)povijest, "Ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!" // [citirano 30. srpnja 2022]. Dostupno na: <https://www.gkc-pula.hr/hr/arhiva-dogadjanja/1388/predstavljanje-projekta/>

Radionica kreativnog pisanja Putuj (s) mjesta. Narodna knjižnica i čitaonica u Klisu. [citirano 30. srpnja 2022]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-klis.hr/2019/12/18/radionica-kreativnog-pisanja-putuj-smjesta/>

Radionica kreativnog pisanja. // Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek. [citirano 29. srpnja 2022.]. Dostupno na: [https://www.gskos.unios.hr/index.php/redionica-kreativnoga-pisanja/Radionica kreativnog pisanja. //](https://www.gskos.unios.hr/index.php/redionica-kreativnoga-pisanja/Radionica_kreativnog_pisanja_//)

RAMET, Adele. (2011) Creative writing. Hachette UK. [citirano 25. 7. 2022.]. Dostupno na: https://books.google.hr/books?hl=hr&lr=&id=voOeBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT7&dq=creative+writing+&ots=ThFBtb1USW&sig=D_BefDvA8H0TTTV59BBkRISZmes&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Seattle Public Library. (n.d.). Writing. Dostupno na: <https://www.spl.org/programs-and-services/learning/writing> [citirano: 8. 8. 2022].

The New York Public Library. 2022. Classes and Workshops. [Citirano 8.kolovoza 2022]. Dostupno na:

https://www.nypl.org/events/classes/calendar?keyword=writing&target%5B%5D=ad&city%5B%5D=man&date_op=GREATER_EQUAL&date1=05/18/2016&location=&topic=&audience=&series=.

The New York Public Library. About the New York Public Library. [Citirano 8.kolovoza 2022]. Dostupno na: <https://www.nypl.org/help/about-nypl>.

Tjedan za mlade u Pulskoj knjižnici, radionice kreativnog pisanja, razgovori o kulturi, kviza, akcijskim cijenama... (n.d.) [citirano 30. 7. 2022.]. Dostupno na:

<https://istrain.hr/index.php/kultura-arhiva/32681-tjedan-za-mlade-u-pulskoj-knjiznici-radionice-kreativnog-pisanja-razgovori-o-kulturi-kviza-akcijske-cijena-upisa>

Upute za poslovanje narodnih knjižnica / uredila Aleksandra Malnar. (1996) Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.

Popis tablica i slika

Popis tablica

Tablica 1. Popis radionica kreativnog pisanja u hrvatskim narodnim knjižnicama

Tablica 2. Popis radionica kreativnog pisanja u svjetskim narodnim knjižnicama

Tablica 3. Analiza sadržaja mrežnih stranica hrvatskih narodnih knjižnica o kreativnim radionicama

Tablica 4. Analiza sadržaja mrežnih stranica svjetskih narodnih knjižnica o kreativnim radionicama

Popis slika

Slike 1. i 2. Radionica kreativnog pisanja „Piči!” - čitaj i piši” u Gradskoj knjižnici Vladimira Nazora u Zagrebu

Slika 3. Radionica kreativnog pisanja „Vrata nepoznatog” u čitaonici i knjižnici grada Daruvara

Slika 4. Radionice kreativnog pisanja u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek

Slika 5. Radionica kreativnog pisanja „Fantasy Lab“ u Gradskoj knjižnici Rijeka

Slika 6. Radionica kreativnog pisanja „Pulska (pri)povijest-ovo je moj grad! Upoznaj ga i ti!” u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula

Slika 7. Radionica kreativnog pisanja „Sva lica jednog pisca” u Narodnoj knjižnici Petar Preradović

Slika 8. Radionica kreativnog pisanja *Art of short story u New York Public Library.*

Slika 9. Radionica kreativnog pisanja u *Brooklyn Public library.*

Slika 10. Radionica kreativnog pisanja *Writer's Lab* u *Jacksonville Public library* na Floridi.

Slika 11. Radionica kreativnog pisanja *Seattle Writers* u *Seattle Public library*.

Sažetak

Model radionice kreativnog pisanja kao dio programa narodnih knjižnica

U diplomskom radu je pokazano da radionice kreativnog pisanja nisu česta aktivnost u hrvatskim narodnim knjižnicama. Teoretski dio rada se bavi razvojem narodnih knjižnica te njihovom ulogom kao kulturnih, društvenih i obrazovnih institucija, uključujući njihovu ulogu u organizaciji radionica kreativnog pisanja u okviru kreativnih programa. Rad također predstavlja primjere dobre prakse s radionica održanih u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj i u svijetu. Kao doprinos radu, predstavljen je model radionice kreativnog pisanja kao mogućnost koju bi hrvatske narodne knjižnice mogle ponuditi svojim korisnicima.

Ključne riječi: kreativno pisanje, radionica kreativnog pisanja, narodne knjižnice

Summary

Creative writing workshop model as part of the public library programme

The study demonstrates that creative writing workshops are not a common activity in Croatian public libraries. The theoretical part of the study examines the development of public libraries and their role as cultural, social, and educational institutions, including their function in organizing creative writing workshops within creative programs. The study also provides examples of good practice from workshops held in public libraries in Croatia and around the world.

As a contribution to the study, a unique model of a creative writing workshop is presented as a possible offering for Croatian public library users.

Key words: creative writing, creative writing workshop, public library

